

gnant quinque modos indirectos primae figurae, qui oriuntur ex primis invertendo solum conclusionem. Quatuor primae voces tertii versus denotant quatuor modos utiles in secunda figura; reliquae sex designant sex modos utiles in tertia figura.

Notandum est secundo omnes consonantes initiales istorum vocabulorum, quae sunt B. C. D. F. sicut et istae s. p. m. c., in medio quorundam positae, suum, ut vocales, habere munus; indicant enim quid agendum sit quum modi imperfecti reducuntur ad modos perfectos, scilicet ad quatuor primos primae figurae.

Reductio autem hujusmodi duplex est: alia dicitur «ostensiv», alia «ad impossibile.» Ostensiva est reductio modorum imperfectorum ad modos perfectos, quorum consonantes initiales sunt B. C. D. F. Modi imperfecti incipiunt etiam per aliquam ex istis quatuor consonantibus, quae significant modum imperfectum quemlibet reducendum esse ad modum perfectum eandem habens litteram initialem; «Cæsare,» v. g. ad «celarent,» et sic de aliis. Consonantes s. p. m. c. quae in medio modorum imperfectorum reperiuntur, semel aut iterum, significant: S. propositionem indicatam per vocalem antecedentem esse convertendam simpliciter: P. esse convertendam per accidens; M. convertendas esse praemissas, ita ut major fiat

at minor et minor fiat major servata conversione quam aliae litterae petunt. C. denique in medio vocabuli denotat illum modum in quo reperitur, non posse reduci per ostensionem, sed tantum per impossibile. Quae omnia his duobus versibus comprehenduntur.

S. vult simpliciter verti; P. vero per accid.
M. vult transponi; C. per impossibile duci.

Sit in exemplum reductionis ostensivae argumentum istud in Fapesmo: «omne animal est sensibile; sed nullus lapis est animal; ergo aliquod sensibile non est lapis.» In primis debet reduci in Ferio, modus perfectus qui incipit eadem littera. Id vero fiet si major quam designat a, convertatur per accidens ut designat p; si minor quam designat i, convertatur simpliciter ut designat s; tandem si, ut exigit m, major mutetur in minorem. Hoc enim facto reddetur hoc argumentum in Ferio: «nullum animal est lapis; sed aliquod sensibile est animal; ergo aliquod sensibile non est lapis.»

Reductio ad impossibile fit quando aliquis negat consequentiam concessis praemissis. Tunc erim assumendo contradictoriam conclusionis negatae, cum altera ex praemissis concessis, fit syllogismus perfectus concludens contradictoriam vel contrariam alicujus praemissae concessae, ac proinde cogitur

negans concedere duas contradictorias simul veras. Quæ autem ex duabus præmissis retinenda sit, et quo loco disponenda, licet ex ipso judicio satis discerni posset, attamen indicant isti versus.

Prima minorem adimit, facit e majore mi-
(norem.

Celantes minor est contrad. min. sede ma-
(joris.

Majorem servat variatque secunda minorem.
Tertia majorem variat, servatque minorem.

Sensus est: in prima figura, ut reducatur argumentum ad impossibile, contradictoria conclusionis ponenda est loco majoris, et major loco minoris. Excipitur modus Celantes in quo minor ponitur loco majoris. In secunda figura major servatur et contradictoria fit minor. In tertia figura minor servatur et contradictoria fit major. Exemplum sit in isto syllogismo secundæ figuræ modi Cesare: «nulla virtus est turpis; sed omnis luxuria est turpis; ergo nulla luxuria est virtus.» Si quis concessis præmissis neget conclusionem, sumo ejus contradictoriam, igitur aliqua luxuria est virtus,» quam ponendo loco minoris formo tale argumentum: «nulla virtus est turpis; sed, ex te, aliqua luxuria est virtus; ergo aliqua luxuria non est turpis;» ubi clare infertur in quarto modo primæ figu-

ræcontradictoria minoris concessæ in primo argumento. Sicque cogitur respondens concedere duas contradictorias quod est impossibile.—Ad calcem logicæ reportamus tabulas modorum syllogismi secundum tres figuras, cum censura eorum.

ARTICULUS ADDITIONALIS AD § 5.

Omnia hæc desumpta sunt cum tabula modorum ex P. Goudin log. min. p. 3. a. 3. et 4. sed aliqua modificatione indigent. Nam 1.º modi omnes qui ex combinatione quatuor litterarum *a. e. i. o.* proveniunt sunt sexaginta quatuor prout mathematice probatum est ab Wolfio in Logica, et Iacquier p. 3. c. 1.

Modi vero utiles non sunt nisi decem; quatuor affirmativi et sex negativi, prout patet ex comparatione litterarum quibus constant omnes figurarum modi qui sunt videlicet:

<i>a. a. a.</i>	<i>e. a. e.</i>	<i>i. a. i.</i>	<i>o. a. o.</i>
<i>a. a. i.</i>	<i>e. i. o.</i>		
<i>a. i. i.</i>	<i>e. a. o.</i>		
<i>a. e. e.</i>			
<i>a. o. o.</i>			

Hæc namque sunt omnes combinationes

litterarum in figurarum modis unicis, qui ex natura uniuscujusque figuræ provenire possunt: prout facile demonstratur ex principiis et regulis in superiori articulo additionalibus adductis. Scilicet, ex illis enim abs nullo dubio probatur, quod alii modi in unaquaque figura non sunt possibiles nisi sequentes, nempe: pro

- 1.^a Barbara, Celarent, Darii, Ferio.
- 2.^a Cesare, Camestres, Festino, Baroco.
- 3.^a Darapti, Felapton, Disamis, Datisi,
(Bocardo, Ferison).
- 4.^a Baralipon, Canentes, Dimatis, Fepas-
(mo, Fressisomorum.

Ex quorum comparatione apertissime præcedens litterarum tabula deducitur.

Notandum quod claritatis gratia tantisper correximus aliqua minus exacta, quæ in texto auctoris ex P. Goudin desumpta reperiuntur. V. g. ex eo quod natura quartæ figuræ ab ipsis non est satis expensa, loco modorum *Canentes, Dimatis, Fepasmo, Fressisomorum* legebatur: *Celantes, Dabitis, Fepasmo, Frissesomorum*; qui aperte repugnant naturæ ipsius figuræ; prout patet cuilibet attente consideranti quæ de illa a nobis allata sunt in superiori articulo additionalibus.

§ 6. De syllogismo demonstrativo.

Demonstratio definitur: syllogismus constans ex propositionibus necessariis, certis et evidentibus; seu juxta Aristotelem: syllogismus faciens scire. Prima definitio est essentialis; secunda vero est descriptiva quia illam explicat per suum effectum, scilicet per scientiam.

Demonstratio duplex est: alia a priori, alia a posteriori; illa probat effectum per suam causam, et vocatur a priori, quia causæ sunt priores effectibus; hæc probat causam per effectum, et vocatur a posteriori quia effectus est posterior causa. Quæ a priori vocatur dicitur etiam demonstratio *quid* ex eo quod per essentiam sive quidditatem rei immediate perspectam, omnium quæ ad rem tum proprie, tum accidentaliter pertinent vel pertinere possunt determinat. Quæ est a posteriori vocatur adhuc *quia*, ex eo quod essentiam rei per ejus proprietates investigans, vel causam per effectus suos, non probat, saltem adæquate et in se, quid est res sed tantum quia est; non enim proprietates essentiam, neque affectus causam adæquate manifestant. Demonstratio a priori non proprie competit intellectui humano, ut ostendetur in anthropologia et in metaphysica; nam intellectus noster extra res positus eas novit in quantum manifestantur.

Non intuetur enim immediate et directe sive essentiam, sive causam, sed eas mediate et indirecte per proprietates et per effectus investigat. Essentiam tamen rei per proprietates, et causam per effectus, in quadam mensura perspicimus, et tunc demonstratio esse a priori videtur. Sed hoc falsum est propter duo: 1.º quia neque essentiam perfecte ut in se est, neque causam videmus; 2.º quia utraque nobis innotescit, non intuitione immediata sed reflexa, id est procedendo de notis per se, scilicet de proprietatibus et effectibus ad ignota, scilicet ad essentiam et causam. Ubi distinguendum est inter essentias concretas, scilicet rerum, et essentias abstractas quae nihil aliud sunt quam conditiones essentialia sub quibus existentiam rerum concipimus, et conceptuum nostrorum leges. In hoc sensu tantum demonstratio a priori admittenda est; nititur quidem primis principiis rationis humanae quibus, ut docet sanctus Thomas, naturaliter et ex necessitate adhaeret intellectus noster.

Principia hujusmodi vel exprimere, vel evidentius implicare debet major propositio syllogismi demonstrativi, quae ideo vocatur per se nota; cujusmodi sunt: «impossibile est idem esse simul et non esse; quidquid dicitur universaliter de aliquo, dicitur de omni sub ipso contento; totum est majus sua parte, &c.» Illa autem dicuntur per se nota quae

statim, notis terminis, cognoscuntur; sed adverteendum est quod alia sunt nota per se simpliciter, alia quoad nos. Nota per se simpliciter, id est absolute, dicuntur ea quae magis a materia et potentialitate recedunt; nam, ut in anthropologia ostenditur, intelligere abstrahit a materia, et res in tantum intelligibilis est in quantum a materia separatur; unde Deus est primus in ordine intelligibilium. Haec autem, per se simpliciter intelligibilia, secundum quid, id est quoad nos, sunt minus nota: et hoc provenit ex defectu intellectus humani qui, ut ait Aristoteles, se habet ad intelligibilia rerum tanquam oculus noctuae ad lumen solis. Per se nota quoad nos, sunt proxima sensui, minus quidem intelligibilia simpliciter, sed magis nota secundum quid, quo fit ut cognitio humana initium sumat a sensibus, et, ut jam probatum est, demonstratio a priori proprie dicta non sit de jure rationis nostrae. (11)

EX QUIBUS SEQUENTES CONCLUSIONES ENUCLEANTUR.

- 1.^a Dantur verae demonstrationes. Roselli.
- 2.^a Demonstratio recte dividitur 1.º in demonstrationem *propter quid*, et demonstrationem *quia*; 2.º *in a priori*, et *a posteriori*. Roselli.

- 3.^a In demonstratione, assensus praemissarum efficienter producit assensum conclusionis. S. Thom. a *Goudin cit.*
- 4.^a Posito assensu praemissarum demonstratarum, intellectus nullo modo abstineri potest ab assensu conclusionis. S. Thom. a *Goudin cit.*

Ex doctrina Iacquier, p. 3. log. c. 2. Demonstratio etiam duplex est: *ostensiva* sive *directa*, qua ex notione subjecti colligitur praedicatum subjecto convenire: et apogogica seu indirecta, qua ex contradictionis falsitate demonstratur veritas. De prima aliqua dicemus: modus efformandi demonstrationem ostensivam in toto rigore logico hic est. Syllogismorum series ita connectenda est, ut ex primo syllogismo ad ultimum usque progrediatur; in quorum praemissis nihil falsitatis nec ambiguitatis sit, seu quod idem est omnes sint demonstrativae: quod consequitur hoc artificio: majores propositiones desumantur ex axiomatibus, definitionibus seu propositionibus aliunde demonstratis; minores vero ex subjecta materia, ita ut conclusio praecedentis syllogismi sit minor sequentis: rem exemplo illustrabimus. Sit demonstranda haec propositio.

ACCIDENTALES MODI DEFINITIONEM INGRESSE
NEQUEUNT.

En ejus demonstratio:

1. Quae mutabilia sunt salvo subjecto abesse possunt:

Sed modi accidentales mutabiles sunt; ergo modi accidentales salvo subjecto abesse possunt.

2° Quae salvo subjecto abesse possunt, rebus agnoscendis et a se invicem discernendis inservire nequeunt:

Sed modi accidentales salvo subjecto abesse possunt; ergo modi accidentales rebus agnoscendis et a se invicem discernendis inservire nequeunt.

3° Quod rebus agnoscendis et a se invicem discernendis inservire nequit, ex notarum numero excludendum est:

Sed modi accidentales rebus agnoscendis et a se invicem discernendis inservire nequeunt;

Ergo modi accidentales ex notarum numero excludendi sunt.

4° Quod ex notarum numero excludendum est, definitionem ingredi nequit:

Sed modi accidentales ex notarum numero excludendi sunt;

Ergo modi accidentales definitionem ingredi nequeunt. Quod erat demonstrandum.

§ 7 *De syllogismo topico seu probabile.*

Syllogismus probabilis est qui probat conclusionem per medium probabile, id est quod aliquando potest esse verum et aliquando falsum. Hujusmodi sunt omnes propositiones in materia contingenti. Sit in exemplum argumentum istud: "melancholici sunt suspiciosi; sed Petrus est melancholicus; ergo est suspiciosus," ubi major est tantum probabilis, et, ut aiunt, moraliter vera. De probabilitate autem, et de certitudine in anthropologia tractabitur. Hic tantum agendum est de locis ex quibus desumi possunt argumenta probabilia, quae ideo dicuntur topica, id est localia, quia a quibusdam locis eruntur. Solent autem decem loci assignari: a causis, ab effectibus, a subjecto, ab adjunctis, a contrario, a simili, a nomine, a definitione, et a divisione, et a testimoniis seu ab auctoritate.

Primus locus "a causa" est dum aliquid probatur a sua causa, seu materiali, seu formali; seu efficienti, seu finali, ut dum excellentia artefacti probatur, seu a praestantia

materiae, seu a praestantia formae, seu ab industria artificis, seu ex nobilitate finis.

Secundus locus "ab affectibus" est dum causarum praestantiam probamus per effectuum excellentiam.

Tertius locus "a subjecto" est dum nobilitas accidentis probatur ex nobilitate subjecti.

Quartus locus "ab adjunctis" seu a circumstantiis, est dum aliquid probatur de re ex iis quae ipsi adjunguntur; ut si probemus aliquem esse bonum quia cum bonis conversatur, quia modeste induitur, quia domesticos habet bene morigeratos.

Quintus locus "a contrariis" est dum probamus ex iis quae uni contrario conveniunt, opposita convenire alteri contrario, juxta illud axioma: "contrariorum ratio est contraria."

Sextus locus "a simili" est dum simile a simili colligimus, et hoc est: "Exemplum" de quo supra, in paragrapho de syllogismis imperfectis.

Septimus locus "a nomine" est dum aliquid de re probamus ex ipsa rei nuncupatione, ut si quis probet angelos esse Dei nuntios, eo quod angelus graece idem sonat ac nuntius.

Octavus locus "a definitione, est quando arguimus, ex iis quae conveniunt definitioni, ad definitum.

Nonus locus "a divisione" vocatur etiam enumeratio partium, et est quando de partibus sufficienter enumeratis arguimus ad totum vel e contra; quod refertur ad inductionem.

Decimus locus "a testimonio" est dum aliquid probamus ex auctoritate sapientum, ex opinione scilicet doctoris approbatissimi.—Quae omnia magis arti rhetorum quam philosophiae competunt. (12)

§ 8 *De syllogismo sophistico.*

Sophisma est syllogismus captiosus, seu constans ex propositionibus ita captiose ordinatis, ut prae se ferant speciem veritatis, quum tamen falsae sint. Omne autem sophisma decipit, vel in forma, vel in vocibus, vel in rebus; unde triplex est fallacia, scilicet formae, vocis et rerum. Circa fallaciam formae nihil dicendum occurrit, nam supra satis exacte traditae sunt regulae quibus forma legitima ab illegitima discernitur. Circa fallaciam vocum et rerum quaedam breviter dicemus.

Fallacia vocum est dum quis ut decipiat, abutitur vocibus; id est has usurpat in sensu fallaci.

Quinque sunt praecipue modi fallendi in vocibus: aequivocatio, amphibologia, variatio

sensus compositi aut divisi, accentus et figura dictionis.

Aequivocatio est dum quis utitur in argumento voce aequivoca. Ut si qui sic arguat: "ariies est animal; sed machina bellica est arles; ergo machina bellica est animal."

Amphibologia est dum quis utitur propositione ancipitis sensus, ut saepe solebant antiqua Gentilium oracula. Sic Pyrrho quaerenti an Romanos superare posset, respondit oraculum: "Aio te, Æacida, Romanos vincere posse;" quod aequè significat Romanos Pyrrhum et Pyrrhum Romanos vincere posse.

Fallacia sensus compositi aut divisi est dum quis arguit a sensu composito ad divinum, vel e contra, ut si dicas: "qui habet potentiam ambulandi, potest de facto ambulare; sed Petrus sedendo habet potentiam ambulandi; ergo sedendo potest ambulare."

Fallacia accentus est dum quis utitur voce ex accentus diversitate sensum variante, ut si quis dicat: "qui occidit moritur; sed gladius occidit; ergo gladius moritur."

Fallacia dictionis est dum ab uno genere ad aliud fit transitus, ut si quis dicat: "omne corpus visibile est coloratum; sed paries est visibilis; ergo paries est coloratum;" ibi enim variatur genus masculinum in neutrum; quod omnino puerile est. In rebus plures contingere posunt fallaciae praecipue autem semper numerantur.

Prima est fallacia accidentis seu praedicati, quando scilicet praedicatum variat suppositionem, ut si quis dicat: "animal est genus; atqui homo est animal; ergo homo est genus."

Secunda fallacia est a simpliciter ad secundum quid, ut si quis dicat: "arma restituenda sunt domino; sed iste furibundus est dominus talium armorum; ergo sunt restituenda isti furibundo. Quamvis enim major propositio sit vera simpliciter, non est tamen vera secundum quid.

Tertia fallacia est contradictionis; quae alterdiatur ignoratio elenchi et fit quando scilicet infertur contradictio; ubi nulla est contradictio: ut si quis dicat Aethiops est albus secundum dentes; sed non est albus secundum alia membra; ergo est albus et non albus; ergo in Aethiope contradictoria verificantur;" falsum est enim quod ibi sit contradictio quis non secundum idem est albus et non albus. Haec fallacia quinque modis contingere potest, defectu scilicet alicujus ex quinque conditionibus ad contradictionem requisitis, quae sunt: prima, ut contradictio sit de eodem secundum idem, quae deficit in exem po allabto; secunda, non solum secundum idem sed eodem modo sumtum; tertia, sub eodem respectu; quarta, pro eodem tempore; quinta, pro eodem loco.

Quarta est fallacia petitionis principii, proveniens ex eo quod idem assumitur ad

probationem sui ipsius sub alio vocabulo, ut si debeat probari quod Socrates sit pater Platonis, id quod probandum est, alio nomine pro principio sumatur: "Plato est filius Socratis; ergo Socrates est pater Platonis." Haec fallacia petitio principii dicitur, quia respondens petit sibi concedi principale propositum quod debet probare. Vocatur etiam circulus vitiosus ex eo quod syllogismus et circulus qui incipiens a majore ad majorem redit per attributum conclusionis; hic vero circulus est vitiosus quia apparet tantum et non reipsa existit; nam motus deductionis de eodem ad idem impossibile est quidquid appareat.

Quinta est fallacia consequentis, quando quis arguit conversim in his quae non convertuntur ut: "si aliquis est fur, errat de noctes sed tu erra; de nocte; ergo tu es fur;" patet enim quod major sic conversa falsa est: «si aliquis errat de nocte, est fur.»

Sexta est fallacia causae non causae quando scilicet quis tribuit effectum ei a quo non causatur, ut si quis dicat: «seditiones sunt malae; sed propter Evangelium excitantur seditiones; ergo Evangelium, &c.» Eadem fallacia dicitur etiam: «post hoc, ergo propter hoc.»

Septima est fallacia interrogationis, quando quis de oppositis simul interrogando, unam pro utroque responsionem elicit, ut:

“virtus et iniquitas estne bona vel mala?” Si enim respondeatur “bona,” infert interrogans: “ergo iniquitas est bona;” et si respondeatur “mala,” infert: “ergo virtus est mala.”

Hæc omnia fuse tradit Aristoteles quia ejus temporibus vigeant sophistæ quorum tota cura occupabatur in excogitandis verutiis, quibus incautos vel deciperent, vel implicarent. Nostræ ætatis sopistæ, Duce Hegelio, sive decepti sive deceptores, nihil ad rem, eosdem laqueos conantur abscondere. (13)

§ 9 De inventioni medii.

Opusculum quinquagesimum S. Tomæ hanc quaestionem breviter et lucide solvit; quod sic se habet:

“Quoniam principium syllogizandi unamquamque propositionem (1) est medius terminus, ideo ut possimus habere modum syllogizandi unamquamque propositionem, de inventionem medii termini nunc est determinandum.

“Quum igitur propositionum alia sit universalis, alia particularis; et universalium, alia affirmativa, alia negativa, de inventionem

(1) Syllogizare propositionem idem est ac invenire syllogismum cujus est conclusio, qui patet medio invento.

medii ad syllogizandum universalem affirmativam prius est dicendum.

«Est ergo dicendum quod ad syllogizandum universalem affirmativam, sumendum est pro medio id quod sequitur subjectum et antecedit prædicatum (1); cujus causa est quia universalis affirmativa non syllogizatur nisi in primo modo primæ figuræ (Barbara). Sed in hoc oportet medium antecedere prædicatum propositionis syllogizandæ quum universaliter subjiciatur ei, et sequi subjectum ejus quum universaliter prædicetur de ipso. V. g. si hæc propositio est syllogizanda (2): «omnis homo est substantia,» conveniens medium ipsius est «animal» quia ad semper sequitur secundum consequentiam ipsum subjectum et antecedit prædicatum, ut dicatur «omne animal est substantia; sed omnis homo est animal; ergo omnis homo est substantia.»

«Ad syllogizandum universalem negativam sumendum est pro medio id quod se-

[1] Terminus consequens ille est qui ex alio infertur, ut si ponas: est homo; sequitur; ergo animal, vivens, substantia.—Terminus antecedens est ille qui alium infert, ut si ponas: est substantia. termini antecedentes, scilicet qui substantiam inferunt, erunt: corpus, spiritus, animal.

(2) Immutatur exemplum.

quitur subjectum et repugnat (1) praedicato, et hoc quoad secundum modum primae figurae (celarent), et primum secundae (cesare); vel quod repugnat subjecto et sequitur praedicatum, quoad secundum modum secundae figurae (camestres); cujus causa est quia universalis negativa non syllogizatur nisi in tribus modis praedictis, et in duobus primis modis medius terminus sequitur ad subjectum et repugnat praedicato; in tertio vero medius repugnat subjecto et sequitur ad praedicatum. V. g. si haec propositio est syllogizanda (2); «nullus homo est arbor» conveniens medium ipsius in duobus primis modis est «rationale» et sic arguetur: (in celarent) «nullum rationale est arbor; sed omnis homo est rationalis; ergo nullus homo est arbor;» (in cesare) «nulla arbor est rationalis; sed omnis homo est rationalis; ergo nullus homo est arbor.» In tertio vero syllogismo conveniens medium est «insensibile» quia id repugnat subjecto et sequitur ad praedicatum, ut (in camestres): «omnis arbor est insensibilis; sed nullus homo est insensibilis; ergo nullus homo est arbor.»

(1) Terminus repugnans ille est qui non potest alteri inesse.

[2] Immutatur exemplum.

«Ad syllogizandum autem particularem affirmativam sumendum est pro medio consequens ad subjectum et antecedens ad praedicatum, cujus causa est quia particularis affirmativa non concludit nisi in prima et tertia figura, et ut concludatur in prima oportet quod medium antecedit praedicatum, quum subjiciatur ei; et quod sequatur subjecto, quum praedicetur de eo. Si vero concludatur in tertia oportet medium antecedere utrumque, scilicet subjectum et praedicatum quum subjiciatur utrique. V. g. si haec propositio est syllogizanda: «quodam animal est substantia,» conveniens medium ejus in prima figura est «sensibile» quia id sequitur subjectum et antecedit praedicatum; in tertia vero figura conveniens medium est «homo» quia antecedit utrumque.

«Ad syllogizandum autem particularem negativam, sumendum est pro medio id quod sequitur subjectum et repugnat praedicato; vel id quod repugnat subjecto et sequitur praedicatum; cujus causa est quia particularis negativa concluditur in omni figura. Et si concludatur in prima, oportet medium sequi subjectum quum praedicetur de eo, e-repugnare praedicato quum removeatur ab eo. Si autem concludatur in secunda, oportet medium sequi subjectum et repugnare praedicato quoad tertium modum (festino),

vel repugnare subjecto et sequi praedicatum quoad quartum modo (Baroco). Si vero concludatur in tertia, oportet medium antecedere subjectum, quum subjiciatur ei (subjicitur enim minori extremo quod est subjectum conclusionis), et repugnare praedicato, quum praedicatum removeatur ab ipso. V. g. si haec propositio est syllogizanda: «aliquis homo non est lapis,» conveniens medium ejus in prima figura et etiam in tertio secundae figurae (festino) est «animal» quod sequitur ad subjectum et repugnat praedicato. In quarto autem secundae figurae (Baroco) conveniens medium est «insensibile,» quod repugnat subjecto et sequitur praedicatum. Conveniens vero medium in tertia figura est «rationale,» quod antecedit subjectum et repugnat praedicato. Convertibilia enim antecedunt et sequuntur ea cum quibus sunt convertibilia, ideo «rationale» antecedit et sequitur hominem.» (14)

MODI SYLLOGISMI.

TABULA MODORUM PRIMÆ FIGURÆ

CUM CENSURA CUJUSLIBET.

a	Omne animal est sensibile;	Bar-
a	Omnis homo est animal;	ba-
a	Ergo omnis homo est sensibilis.	ra.

Utilis, quia servat regulas.

a	Omne animal est substantia;
e	Nullus lapis est animal;
e	Ergo nullus lapis est substantia.

Inutilis, quia peccat contra tertiam regulam; distribuit enim in conclusione majus extremum, quod non est distributum in praemissis.

a	Omne animal est sensibile;	Da-
i	Aliquis homo est animal;	ri-
i	Ergo aliquis homo est sensibilis.	i.

Optimus, quia servat regulas.

a	Omne animal est substantia;
o	Aliquis lapis non est animal;
o	Ergo aliquis lapis non est substantia.

Inutilis defectu tertiae regulae distribuit enim majus extremum in conclusione,